

Innspillsnotat, Enovas rolle

Innledning

Hywind Tampen vil være et signalprosjekt for havnasjonen Norge. Det vil både bidra til store utslippskutt av CO₂, i tillegg til at det vil være en mulighet for leverandørindustrien til å kvalifisere løsninger og produkter i et hjemmemarked til et globalt eksportmarked i vekst. Det er estimert at 80% av verdens vindressurser krever flytende vindmølleløsninger.

Regjeringen trekker selv fram havvind som et viktig eksempel på grønn omstilling i havrommet. I Havstrategien fra 2016 skriver regjeringen at «*Internasjonalt er vindkraft til havs en bransje i sterk vekst, og særlig i havområder nær Norge*» og «*Fornybarnæringen til havs er knyttet til havvind, hvor det er potensial for norske selskaper til å ta økte markedsandeler blant annet gjennom å ta i bruk teknologi og kompetanse fra petroleumsnæringen.*» Regjeringen har som uttalt mål å sørge for at Norge er en «*ledende havnasjon og den foretrukne partneren for samarbeid innen havbasert næringsliv og bærekraftig utnyttelse av ressursene i havet.*»

Havbasert næringsutvikling er det området der potensialet for samarbeid om teknologiutvikling mellom olje- og gassnæringen og annen havbasertindustri er størst. Havvind er det enkeltområdet der interessefellesskapet er mest nærliggende. Flere ledende olje- og gasselskaper ser på havvind både som en kilde til å nå egne klimamål, og også som en ny vekstnæring innen energi. For leverandørindustrien er havvind en ny vekstnæring der Norge kan ta internasjonale markedsandeler i alle ledd av produksjonen. Hywind Tampen er et prosjekt der norskbaserte leverandører kan kvalifisere løsninger på et hjemmemarkedet som en viktig referanse for et eksportmarked. Prosjektet vil bli et symbol på Norges evne til å omsette erfaring og kompetanse fra petroleumssektoren til havvind nasjonalt og internasjonalt.

For at norsk leverandørindustri skal evne å delta i konkurransen om å utvikle kostnadseffektive løsninger for havvind, må det legges til rette for målrettede støtteordninger. Å utvikle og/eller tilpasse teknologi til nye bruksområder er kostnadskrevende og mange SMBer har ikke muligheten til å delta i et slikt utviklingsløp dersom der ikke er støtteordninger som bidrar til risiko avlastning.

Flytende havvind er et globalt marked i «startgroppen». Det er etterspørsel etter kompetanse og teknologi som kan bidra til lavere kostnader, lavere miljøavtrykk og økt sikkerhet. Norges kompetanse fra maritim og olje og gass sektoren i røffe havområder, med høye krav til sikkerhet og miljø er viktige faktorer for å komme i posisjon i dette markedet. Teknologi og løsninger som er kvalifisert i et hjemmemarked styrker denne konkurransefordelen. Equinors havvindprosjekt og andre fremtidige prosjekter i Nordsjøen er derfor en unik anledning til å kvalifisere norske leverandører til et kommende globalt marked for flytende havvind.

Hvorfor bruke havvind for å elektrifisere installasjoner til havs?

Kraft- og varmeproduksjon er den største utslippskilden av CO₂ på norsk sokkel. For de felt som ikke er elektrifisert med strøm fra land benyttes i dag gassturbiner til kraft produksjon. På disse installasjonene vil utbygging av flytende havvind redusere behovet for kraftgenerering fra gassturbiner, og klimaeffektivt utvunnet overskuddsgass kan dermed selges til kontinentet. Det pekes på bruk av strøm fra land og/eller vindprosjekter knyttet til installasjoner i havet i Konkraft rapporten 2016 «Klima –

norsk sokkel i endring». Selv om Hywind Tampen kun omfatter Snorre- og Gullfaks-feltene, vil den bidra med en reduksjon på mer enn 200.000 tonn CO₂ hvert år, noe som tilsvarer utslippene fra 100.000 personbiler.

Teknologien for flytende havvind og olje og gass installasjoner til havs har mange likhetstrekk og mange løsninger er overførbare, men de krever tilpasning. Vår posisjon som verdensledende leverandører på mange teknologiområder knyttet til olje og gass og maritim sektor, samt vår kompetanse på å arbeide i røffe omgivelser med store krav til logistikk og høye krav til sikkerhet og miljø, er viktige faktorer for eksport til et nytt globalt marked for havvind. Det er imidlertid behov for å bidra til at mer teknologi fra olje og gass og maritim sektor kan tilpasses nye anvendelsesområder som flytende vind. Equinor planlagte utviklingsprosjekt er en unik anledning til å kvalifisere flere leverandører i et hjemmemarked til å levere «proven technology» til et globalt markedet i vekst.

Leverandørindustrien er i dag «the missing link» i det klimapolitiske virkemiddel-apparatet.

Havvind skiller seg også fra andre mulige samarbeidsflater mellom O&G-industrien og annen industri, ved at teknologiutviklingen her klart er i en fase der virkemiddelapparatet kan og må spille en rolle – og der støtte fra det offentlige klart er innenfor både intensjon og bokstav i EUs statsstøtteregulering.

Kriteriene for støtte fra Enova energifond er at tiltaket i seg selv gir reduserte utslipp av klimagasser, eller medfører energieffektivisering. Støttestrukturen er altså giret mot **den som slipper ut – ikke mot de leverandører som skal bidra til at målsetningen om lavere utslipp nås**. Denne måten å organisere støtten på bidrar i prinsippet til å sette et tak på hvilke prosjekter det er optimalt å be om støtte til. ENOVA har satt sin grenseverdi til 30 000 tonn CO₂/ekv. eller redusert energibruk/omlegging til fornybar energi tilsvarende 100 000 tonn CO₂-ekvivalenter.

For forurensere, både i energi, industri og transportsektoren, finnes det skreddersydde ordninger - ENOVA, NOx-fondet, CO₂-kompensasjon med mye mer. For produsenter av grønn energi er det etablert et omfattende indirekte støttereime – el sertifikater og opprinnelsesgarantier er to eksempler. For teknologileverandører er støttesystemet mer begrenset. Miljøteknologiordningen til Innovasjon Norge bidrar for noen, men her er begrenset til bygging av pilot og demonstrasjonsanlegg.

Slik virkemidlene i dag er sammensatt, prioriteres først og fremst virksomheter som står for utslipp (industrien, transport og energisektoren) og virksomheter som produserer lavutslippsenergi (f.eks. kraftbransjen). Leverandørindustrien er the «missing link» i systemet, selv om det nettopp er her Norge kan ta en sterk posisjon i en ny grønn verdensøkonomi.

Et tilpasset utviklingsprogram for å støtte utvikling av teknologi/løsninger til flytende havvind rettet mot leverandørindustrien, vil gjøre det mulig å bygge opp en leverandørindustri med potensiale til å sikre mer rimelig fornybar energi til det norske markedet – særlig sokkelen – og mulighet til å sikre Norge store eksportverdier for framtiden.

For å lykkes med å tilrettelegge for at flest mulig leverandører lokalisert i Norge kan delta i konkurransen om å utvikle kostnadseffektive løsninger for Equinors pilotanlegg og andre fremtidige installasjoner, må det tilrettelegges målrettede støtteordninger for utvikling av teknologi og løsninger. Den konkrete utformingen av virkemidlene og programmene bør skje i dialog med næringen. Det er også viktig at OED, NFD og KMD samarbeider om disse tiltakene da alle departement, og deres underliggende etater, vil være involvert i å utarbeide mål og midler for en slik satsning.

Anbefaling

Det tilrettelegges for et målrettet teknologi-utviklingsprogram for leverandører lokalisert i Norge som kvalifiserer til å delta i utviklingsprogram knyttet til havvindsprosjekter på norsk sokkel. I tillegg bør ENOVA jobbe for å få iverksatt storskala prosjekt med flytende havvind på norsk sokkel. Først når dette er i gang vil denne industrien kunne utvikle seg og vokse.